

Om Ørens ondartede Lungesyge, af Docent G. Westring.

Virksomheden af alle de Midler, der staa til vor Raadighed overfor en smittende Syge*), som truer vort Velvære eller vor Belfærd, afhænger i Grunden af een Omstændighed, saaledes at kun naar denne er fyldestgjort ville de kunne yde os deres fulde Gavn, medens Nyttens svinder ind i samme Forhold, som denne mangler.

Denne Omstændighed kan maaske nemmest udtrykkes i, at vi ere paa vor Post overfor Sygen. I dette Forhold gjælder ubetinget den gamle Sætning om at slaa først og slaa haardt og sikkert, naar man skal fejre, og for at kunne det, maa man jo være paa sin Post. Men for at kunne være paa sin Post overfor en Fjende, er det jo først og fremmest nødvendigt at kjende ham, og overfor en saa underfundig Fjende som en smittende Syge er der ej heller nogen Forberedelse, der har større Betydning end netop Kjendskabet til den. Truer den os, og vi ville have Haab om at møde den med Held, maa vi forberede os ved at skaffe os saa nøjagtig Underretning, som det overhovedet er muligt at faa, om: 1, dens Historie; 2, det Sygdomsbillede, den ytrer sig

*) Navnet „Syge“ bruges som en kollektiv Betegnelse for alle de Sygdomstilfælde, der kendetegnes et specifikt Æmne, en Smitte.

med; 3, dens Maade at optræde paa som Syge; 4, dens Aarsager og 5, Virksomheden af de Midler, der ere blevene anvendte imod den; thi kun derigjennem vil man kunne komme til de hensigtsmæssigste Foranstaltninger til at holde den ude, derigjennem vil man kunne vente at blive den vaer itide, ifald den skulde være kommen ind, og derigjennem vil man kunne komme til berettigede Slutninger om, hvad der skal gøres for at kvæle den.

Naar jeg derfor her har paataget mig at omtale Drens ondartede Lungesyge, troer jeg ikke at kunne gøre det paa nogen bedre Maade end ved at søge at klare de nævnte Punkter, saa vidt Omstændighederne tillade, idet jeg derefter vistnok kun behøver at antyde den Vej, der bør gaaes for at sikre os imod denne Syge.

Drens ondartede Lungesyge lader sig ikke med nogenlunde Bished forfølge længere tilbage i Tiden end til omtrent Midten af forrige Aarhundrede. Dermed er det imidlertid langt fra bevist, at den ikke skulde være forekommet før; thi dels har den i sin Optræden saa lidet opsigtvækkende, i det Mindste i Sammenligning med de andre bekjendte smittende Syger blandt Husdyrene, at den vel kan have undgaaet at vække mere almindelig Opmærksomhed, dels frembyder den saa megen Lejlighed til Forvevling med andre Sygdomme hos Kvæget, at Sligt maa antages at være skeet ofte, dels endelig er det hævet over al Tvivl, at den har faaet en langt betydeligere Udbredning i den nyere Tid, end den havde tidligere. Thi for det Første blev den spredt meget ved Kvægtransporter under de Krige, som den store franske Revolution gav Stødet til, og dernæst have den nyere Tids Lettelse i Kommunikationen og den derved fremkaldte udstrakte og livlige Omsætning af Kvæg saa vel som den med det fremskridende Agerbrug følgende Trang til Forbedring af Kvægracerne bidraget særdeles meget til at sprede den.

Der er Grund til at antage, at den først er bleven

bemærket i Sveit; thi en Beretning herfra af 1743 omhandler en Sygdom blandt Kvæget der, hvis Beskrivelse noget nær passer paa den ondartede Lungesyge; men saavel denne Meddelelse som nogle lignende, der have om Syger blandt Kvæget i Hæssen=Cassel og Schwabenland fra Midten af forrige Aarhundrede, sætte os dog ikke i Stand til med nogenlunde Sikkerhed at afgjøre, om de virkelig gjælde den ondartede Lungesyge.

Den første nøjagtige Beskrivelse af den stuldes viftnos Bourgelat og er fra 1769. Han havde iagttaget den blandt Kvæget i Franche Comté, og hans Beskrivelse er saa nøjagtig, at den ikke lader nogen Tvivl tilbage om, at det virkelig var denne Syge, han havde at bestille med. Indtil 1792 iagttoges den kun hos Bjergkvæget i Østfrankrig, og herfra synes den at være bleven ført med de franske Armeer til Italien; thi den er første Gang omtalt som herskende der af Loggia i Aaret 1793, og han kalder den en ny Sygdom. Ifølge Delafonds Studier skal den være bleven iagttaget i Preussen ved dette Aarhundredes Begyndelse, i Böhmen 1802 og i Hæssen=Cassel 1816. Fra 1815 har den været kjendt i Rhinpreussen, hvor den blev iagttaget og beskrevet af Dieterich.

Da den i Slutningen af forrige Aarhundrede spredte sig videre i Frankrig og voldte saa betydelige Tab, at det vakte Regjeringens Opmærksomhed, paalagdes det Chabert, den Gang Direktør for Veterinærskolen i Alfort, at forfatte en populær Piece om den, og saa Aar efter sendtes to Veterinærer, Huzard og Desplas, til Luxembourg for at bekjempe den der. De vare uenige om dens Smitteevne, men ikke desto mindre maa det være lykkedes dem saa temmelig at faa Bugt med den den Gang, thi der var ikke megen Tale om den fra den Tid til henimod Tyverne; da blussede den op paany, men holdt sig dog endnu nogen Tid indskrænket til det østlige og sydlige Frankrig; men i Trediverne spredtes den efterhaanden mere mod Vest og naaede lidt efter lidt ud over hele Landet. 1833 bragtes den fra Rhinpreussen til Holland; fra 1837 have

der utvivlsomme Efterretninger om, at den var i Belgien, og i Begyndelsen af 1842 eller Slutningen af 1841 bragtes den, sandsynligvis med hollandsk Kvæg, til Storbritannien, hvor den først viste sig i og omkring London, kort efter i Irland og snart spredtes over hele Landet.

Og saaledes er det gaaet med den i næsten alle Lande i Europa, ja selv til Afrika, Amerika og Englands Kolonier i Sydhavet er den bleven ført, og næsten overalt har den vundet en Udbredelse og givet Anledning til Tab, som berettiger til at stille den mellem Landeplagerne.

De Lande, som have været mest skaarne for den, ere de skandinaviske og Rusland. I 1847 bragtes den til Sverrig, vistnok med Kvæg, der var hentet fra England til Kvægracernes Forbedring, og spredte sig temmelig stærkt i de skaanske Provinser, men blev dog helt standset igjen. 1848 førtes den med nogle Stude fra Halland til Hillerød paa Sjælland; 1863 viste den sig paa Gaarden Mattrup i Jylland, hvortil den maatte antages at være bleven ført med Kvæg fra Bretagne, og i 1864 udbrød den paa Bisby Hedegaard i Sønderjylland, hvortil den rimeligvis var bleven ført med en Korthornstyr fra England; men paa alle tre Steder blev den undertrykt, inden den fik Lejlighed til at sprede sig videre.

Til Norge blev den ført i 1860 med Ayrshire-Kvæg, der bragtes til Landbrugs-skolen paa Aas; men ogsaa her blev den standset snart og saaledes, at den ikke fik større Udbredning.

Naar man har kaldt denne Sygdom „ondartet“ Lungesyge, kan denne Betegnelse ikke vel stamme fra dens Ytringer hos det enkelte Dyr; thi den kan forløbe saa let, at det endog er vanskeligt at afgjøre, om Dyret er sygt; og er dette end ikke Reglen, saa er det dog ej heller ganske at betragte som Undtagelsen, medens Flertallet af Tilfældene endnu maa kaldes lettere Sygdomstilfælde, og Mortaliteten i det Hele ikke er stor. Man har da ogsaa adskillige andre Benævnelser paa den, men alligevel næppe nogen bedre end den, vi bruge; thi som Syge

betragtet er den ondartet og upaatvivleligt netop mere ond, fordi den er mindre farlig for det enkelte Individ, da det ganske vist især er denne Omstændighed, der har voldet dens store Udbredning. Den værste Mangel ved dette Navn er, at det er saa almindeligt ogsaa at kalde Kvægets Lungetæring for Lungesyge, da der derved gives Anledning til Forveksling; men selv om man ikke burde betænke sig paa at forkaſte et Navn, der allerede har et temmelig gammelt Hævd, saa var der dog ingen Grund til at rokke ved det, fordi et galt Navn paa en anden Sygdom kunde give Anledning til Forveksling med det. Jeg ſkal derfor kun henlede Opmærksomheden paa, at en Forveksling ikke ligger ſaa ganſte fjern.

Naar Kvæget angribes af denne Sygdom, bliver det ikke pludſeligt eller voldsomt ſygt. I Reglen har Sygdommen et ſnigende Forløb i de forſte 4—6 Uger, og i denne Tid ytrer den ſig især ved en Hoſte, der i Begyndelſen vel er noget kort og tør, men fuldtonende, og kun indfinder ſig af og til, især om Morgen, naar Staldøren aabnes, eller Kvæget drives ud; ſenere kommer den hyppigere og ved ringere Anledning, men bliver mattere og mere hæſ, alt ſom Sygdommen ſtrider frem; eſterhaanden viſer der ſig da ogsaa andre Symptomer, ſom dels betegne Utilpashed og Utrivelighed, dels ere ligefremme Udtryk for en Indſtrængning af Lungeaandingen; Dyret ſaaer et børſtet og mat Haarlag, rækker ſig ikke, naar det har rejſt ſig, har et mat Blik, æder ſtødvīs mindre godt, ſaaer undertiden Opblæsning, kaſter Kulv, naar det er drægtigt, pufter uſædvanlig stærkt, naar det bliver jaget eller har ædt og ſtaar i en varm Stald; naar Sygdommen er ſtredet noget længere frem, ligger Dyret mindre, end det plejer, og især kortere Tid ad Gangen.

Saaledes kan Sygdommen ytre ſig i en lang Tid; man har ſagttagelſer for, at denne Tilſtand kan holde ſig i tre Maaned, og i den Tid vil den næppe kunne ſjælnes fra Lungetæring, om end Dyrlægen ved egne Underſøgelſer kan ſaa en Miſtanke om Sagens Sammenhæng. Der udvikler

fig nemlig i denne Tid sygelige Forandringer i Brystafdelingen af Aanderedskaberne, og undertiden ville disse kunne skjælnes fra dem, der ligge til Grund for Lungetæring; men meget ofte vil selv den kyndigste ikke kunne stille Diagnosen af Symptomerne alene.

Sygdommen kan ende, uden at Tilstanden bliver værre, og Dyret kan da komme sig; Helbredelsen vil dog ofte ikke blive fuldstændig, idet der bliver uhelbredelige Forstyrrelser i Aanderedskaberne tilbage.

Men ofte forværres Sygdommen, efter at den har viist sig som ovennævnt i en Maaned eller sex Uger; der træder da Febertilfælde til: Dyret viser Foderlede, tygger ikke Drøv, lider af Opblæsning, er sløvt og mat, viser Smthed langs Hvirvelsøjlen og Stivhed i Lemmerne, er ujævnt varmt paa Krop, Horn og Lemmer, hører aldeles op at malke, har træg Aabning og lader en sparsom, mørk Urin, og med disse Febersymptomer følger en hurtig tiltagende Forværring af alle de direkte Tegn paa Liden af Aanderedskaberne.

Hos kraftigere Dyr plejer denne Periode at være af kortere Varighed, og Udfaldet er oftere slet hos dem end hos magre. Dyret dør da oftest af Kvælning, der ikke sjælden fremkynedes ved Opblæsning; men det er langt fra altid, at Dyret dør, om ogsaa Sygdommen træder over i dette saakaldte acute Stadium.

I sjældnere Tilfælde sees Sygdommen at blive putrid, idet der udvikler sig Brand i den syge Lunge, og undertiden har man iagttaget, at den er bleven kompliceret med en acut Tarm-liden, hvorved den har faaet en Del Lighed med Kvægpest; i begge disse Tilfælde forløber Sygdommen hurtigere og er mere dødelig end sædvanlig.

Efter Døden finder man Forandringer i Lungerne og Lungesækken, som ere temmelig karakteristiske for denne Sygdom, men som jeg ikke skal opholde mig ved her, idet jeg kun skal fremhæve, at selv i de mildest forløbne Tilfælde findes der saa godt som altid et mindre eller større Parti af Lungearvet, som

er saaledes forandret, at det aldrig bliver tjenstdygtigt mere, men i Reglen døer bort og enten hostes op eller indsluttes af en Kapsel.

Dødeligheden ved denne Syge findes almindelig angivet til 30 %. Man har vel Angivelser om en Dødelighed af indtil 70 %, men som Regel er vistnok allerede 30 % for meget; i det Mindste maa vistnok største Delen af 10 % lægges til Summen, inden Mortalitetens-Beregningen udføres, da saa mange sædvanlig angives at vise Uimodtagelighed for Sygen, medens det ikke er usandsynligt, at Flertallet af disse alligevel gennemgaae Sygdommen, men saa let, at de blive regnede for immune.

Som Regel angriber den ikke Dyret mer end een Gang; vistnok er der paavist flere Undtagelser herfra; men dels gjælder dette jo for Sygerne i Almindelighed, dels kunne en Del af disse Tilfælde, der ganske vist ere talrigere her end ved nogen af de andre Syger, nok henføres til Følgesygdomme, voldte af de sygelige Forandringer i Aanderedstaberne.

I sin Optraeden som Syge er den ondartede Lungesyge hos Kvæget ikke voldsom og opsigtvækkende som Kvægpasten, der jo kan gjøre rent Bort i en Besætning paa kort Tid. Den viser sig sjældent før 4—6 Uger efter, at den er bleven tilført, ytrer sig da ofte kun hos et eller et Par Hoveder af Besætningen og senere hos flere eller færre med kortere eller længere Mellemrum, saaledes at der ikke kan siges andet Almindeligt derom, end at Sygens Forplantelse fra Dyr til Dyr i en Besætning skeer stødvis og med længere Mellemrum, end Tilfældet er med nogen anden Syge hos Kvæget. Ofte kan den i flere Maanedes lade være at gribe om sig, saa at man kan tro sig befriet for den, indtil Haabet stufes ved, at den blusser op paany. Derved kan den holde sig i en Besætning i meget lang Tid, og hvor Besætningen veksler, som i Hold, der ere knyttede til en Fabrikation, kan den holde sig aarvis.

Som Flertallet af Sygerne viser den sig i Reglen værst, mest ondartet hos det enkelt Dyr, i Begyndelsen af dens Udbrud paa et Sted, ligesom nyindsatte Dyr i en smittet Besætning sædvanlig angribes haardest. Og saa dette Forhold er dog

mindre fremtrædende ved denne Syge end f. Ex. ved Kvægepest, men Forskjellen er alligevel ikke i Stand til at tjene som noget Kjende. Derimod kan det nok næsten tjene til Kjende paa den ondartede Lungesyge, at den altid har viist sig langt mere seig at faa ryddet igjen end nogen anden Syge hos Kvæget, hvad der vistnok især maa tilskrives den lange Tid, Sygdommen kan være til Stede uden at htre sig med paafaldende Symptomer, og den forholdsvis ringe Mortalitet. Thi naar i en Besætning 10 % synes slet ikke at blive angrebne, og omtrent Halvparten af Dyrene kun lide i ringe Grad, medens kun 30 % af de angrebne Dyr dø, faa danner der sig let en Opinion imod at gribe til saa strænge Foranstaltninger som dem, der have viist sig nødvendige, naar denne Syge skal udryddes paa et Sted.

For Tiden tør det nok betragtes som almindelig antaget, at denne Sygdom er smittende; men det er i hvert Fald ikke længe siden, at der har været ført heftig Strid blandt Fagmænd om dens Smitteevne. Dieterich mente at have bevist, at den ikke er smittende; Huzard sagde, at dens Smitteevne er meget tvivlsom; Ferguson figer, at den ikke smitter, hverken gennem Luften eller ved umiddelbar Berøring, og Jouat udtaler sig nærmest paa samme Maade. Det er allesammen Navne, der maa have stor Vægt i Spørgsmaal, som angaa den ondartede Lungesyge, og alligevel turde vi dristig sætte Skandinavernes Udtalelser imod dem alle, om ogsaa vi stode ene, hvad der imidlertid langt fra er Tilfældet. Thi Tingen er, at man ikke let kan faa Klarhed i dette Spørgsmaal, hvor Sygen engang har vundet større Udbredelse, fordi det her bliver uoverkommeligt at spore dens Gang. Derfor se vi ogsaa, at dens Smitteevne især er bleven paavist af dem, der have havt Lejlighed til at iagttage Sygen ved dens første Optræden i et Land; saaledes har det nemlig været lige fra Toggia, der vistnok var den Første, som paapegede dens Smitteevne, indtil de nyeste, som have stillet sig i denne Række i Følge egne Erfa-

ringer. Og at der kunde være Strid om Smitteevnen, efter at denne var paavist, og at der rimeligvis ogsaa i Fremtiden vil blive stridt derom, er endda ikke saa paafaldende, naar man erindrer, for det Første, at der er iagttaget virkelig eller tilsyneladende Immunitet hos indtil 10 %, for det Andet, at det snigende Stadium kan være flere Maanedes, og for det Tredie at dens Smitte kan vise sig i højeste Grad lunefuld*), og endelig at denne Sygdom forholder sig paa en ganske egen Maade overfor Indpodning.

Imidlertid er det, i det Mindste for vort Bedkommende, efter de foreliggende Erfaringer ikke tilladt at tvivle om dens Smitteevne.

Smitteæmnet kjendes ikke; men det er bevist, at det kan forplantes ved Podning; det hører altsaa til Kontagierne**).

Det er endvidere bevist, at Smitten findes i de sygelige Produkter i Vanderedskaberne, men derimod er det tvivlsomt, om den findes andre Steder i Legemets Væv, skjønt der har været gjort en stor Mængde Forsøg for at komme til Kundskab herom. Imidlertid er det bevist, at Sygdommen kan forplantes fra Moder til Foster, og det baade saaledes, at den

*) Et ret mærkeligt herhen hørende Tilfælde meddeles af M. Poyser i The Veterinarian for 1870, Pag. 767. Han blev i August 1846 kaldet til en Tyr, som i Maj samme Aar var bleven kjøbt fra en Besætning med ondartet Lungesyge, og fandt den meget stærkt lidende af denne Sygdom, saa at han maatte tilraade dens Slagtning og Nedgravning med Hud og Haar. Den havde siden dens Ankomst græsset sammen med en Flok Røer, og han ventede selvfølgelig at se Sygen bryde ud blandt disse, men den viste sig ikke. Smitten havde i dette forholdsvis lange Tidsrum ikke forplantet sig til noget Dyr af Flokken.

**) Som bekendt har man længe været tilbøjelig til at anse disse for organiske Væsener, Dyr eller Planter, staaende paa det laveste Trin i Skabningernes Række, saaledes at deres Legeme kun bestaar af et af de mest elementære Formelementer. Man har sluttet saaledes af deres Egenstaber og Virkemaade, og i den nyere Tid synes disse Slutninger at have faaet Bekræftelse ved direkte Jagttagelser, idet navnlig Chauveau har paavist, at det flydende Medium af f. Ex. Koppe-lymfen ikke kan smitte, naar alle organiske Formelementer ere fjærte fra.

kan være afløbet hos Fosteret, og saaledes at Fosteret kan fødes med den i et mere eller mindre fremrykket Stadium.

Efter de hidtil gjorte Jagttagelser virker Smitten kun paa Kvæg; men af disse Erfaringer maa dog være varsom med at drage altfor bestemte Slutninger; thi det er ikke saa meget længe siden, at man sagde det samme om Kvægpest, medens det nu er afgjort, at denne kan angribe alle de tamme Drøvtyggere.

Man vil have seet Virkning af Smitte fra Dyr, som have været begravne i 3 Maaneder; men er det ogsaa tilladt at tvivle paa denne og flere lignende Jagttagelser, idet de stamme fra Steder, hvor der gaves megen Lejlighed til Smitte ad anden Vej, saa maa det paa den anden Side fremhæves, at der haves temmelig paalidelige Erfaringer for, at Smitten er forplantet fra Dyr, som kun kunne have leveret den fra et for længe siden dødt Parti af Lungen, og derved bliver det meget sandsynligt, at Smitten kan holde sig under Mediets Forraadelse.

Varme og Fugtighed begunstige Smitteens Virksomhed, Kulde hæmmer den, og de sædvanlige Desinfektionsmidler tilintetgjøre den.

Det maa ansees for sikkert, at Smitten kan følge med den udaandede Luft, men man troer dog, at den ikke kan føres langt med denne*). 20—30 Fod angives af de Fleste; Koll anfører 50—100 Skridt som Maximum. Man vil ogsaa have seet Beviser for, at Uddunstninger fra Kadavere kunne smitte.

Smitteæmnet maa antages at udvikles i det syge Dyr lige fra Sygdommens Begyndelse til dens endelige Afslutning; da der haves Erfaringer for, at der kan medgaa indtil 18 Maaneder hertil, regnet fra Reconvalescentiens Begyndelse, og da selve Sygdommen kan vare flere Maaneder, bliver altsaa det Tidsrum, i hvilket et Dyr kan producere Smitte, overmaade langt i denne Sygdom.

*) Det er en ofte gjort Erfaring, at naar Smitten er kommen i en Besætning, angribes Gjenbodyrene tidligere end Nabodyrene til de angrebne.

Men ere end de fleste Fagmænd for Tiden villige til at indrømme den ondartede Lungesyges Smitteevne, saa er det dog kun saa, der ikke antage, at den ogsaa kan udvikle sig spontant i de Lande, hvor den har faaet en noget større Udbredning. For Øjeblikket kan det ganske vist ikke have saa stor Interesse for os at undersøge dette Æmne, idet næppe nogen her i Danmark troer, at den vil komme her uden ved Smitte; men skulde den en Gang faa en større Udbredning hos os, saa er det sikkert, at det vil gaa her som i andre Lande, hvor den er bleven mere almindelig, at der nemlig vil hæve sig Stemmer for dens Selvaavl ogsaa her, og det flere, jo mere udbredt den bliver; men heri ligger der en meget stor Fare; thi at indrømme denne Sygdoms Selvaavl har altid været ensbetydende med at opgive Ævret overfor den.

Derfor kan det nok ansees for ikke overflødigt i det Mindste at kaste et Blik paa de mest fremhævede Aarsager til dens Selvaavl for at se, hvorvidt de herom gjorte Erfaringer ere samstemmende og altsaa kunne gjøre Krav paa Tiltro.

Vende vi da først Tanken paa Muligheden overhovedet af en smittende Sygdoms Selvaavl, saa maa det indrømmes, at naar en saadan, det er en Sygdom, som kan fremkaldes ved et bestemt, specifikt Æmne, en Smitte, skal kunne udvikle sig spontant, saa maa der kunne ske en Skabelse af dette Æmne.

Og antaget, at Betingelserne for Skabelsen af et vist Æmne ere knyttede til visse Naturforhold, saa vil disses Tilstedeværelse jo ogsaa være Betingelsen for den fortsatte Skabelse, medens deres Bøvel vil umuliggjøre den. Nu kan ganske vist denne Bestandighed af Naturforholdene være udstrakt over meget lange Tidsrum — Geologien lærer os jo at regne med store Tal — og for saavidt kunde det nok være muligt, at Skabelsen af den ondartede Lungesyges Smitteæmne ikke turde ansees for afluttet, saa meget mere som den dog maa ansees for en forholdsvis ny Sygdom; i hvert Fald tør Tanken derom altsaa ikke ubetinget afvises.

Men saa komme vi til at undersøge, hvilke Forhold, der da skulde betinge dens Skabelse, og med Hensyn til de herom gjorte Sagttagelser ere vi just ikke heldig stillede. Thi ikke at tale om, at de paaberaabte Aarsagers Tal er saare stort, saa ere de tilmed saare forffjellige, og undertiden staa de endog som diametrale Modsetninger.

Kyndningen af Skovene paa Bjergstrøgene i Ostfrankrig bestyldes almindelig for at have fremkaldt Sygen der, formentlig fordi Dyrene derved berøvedes det vante Læ; det ligger jo overhovedet nær at skynde Skylden paa Forkjølelse, naar Dyrene saa Høste; men hvordan nu end Sammenhængen hermed monne være, saa skulde altsaa Sygen her være fremkaldt ved Græsning paa Højdedrag; Dieterich bestylder derimod Græsning paa sumpede Lavninger for at fremkalde den; nogle kaste Skylden paa Fodring med Værme, andre paa Affaldet fra Roesukkerfabrikationen, atter andre paa Foder, der har taget Stæde, andre igjen paa daarligt Vand, somme paa slet Staldindretning, adskillige paa for stærkt drevne Mælkeaffondring, enkelte paa Forkjølelse, ja endog Arvelighed har maattet holde for som Aarsag til denne Sygdoms Fremkomst. Kort sagt enhver skadelig Indflydelse, som overhovedet er bleven paavist, den være saa lidet eller vel kjendt med Hensyn til dens Virkninger, har været holdt frem som Aarsag til denne Sygdom, og dens Faddere have bevist dens Gnyldighed, men dog vel at mærke især udi egen Indbildning og altid negativt; positivt er kun een Aarsag til den bevist, og det er Smitten.

Og det skyldes ingenlunde manglende Iver og Omhu, naar Bevistet ikke er leveret for nogen af de nævnte Aarsagers Gnyldighed, thi der har i Tyskland endog været anstillet temmelig omfattende Forsøg i det Djemed, Forsøg ved hvilke naturligtvis de paaberaabte Aarsager have faaet Lejlighed til at virke i en langt ud over det almindelige gaaende Grad; men de have alle givet negative Resultater.

Gives der altsaa Naturforhold eller Kulturforhold, som for Tiden tillade Selvavlen af denne Sygdom, saa ligge de

udenfor Nutidens Biden. Vi faa da trøste os med, at de hidtil ikke have gjort sig gjældende hos os; og det kunne vi lære af Kundskaben om de angivne Aarsager, at for saavidt Betingelserne for en Selvavl af Sygen skulde være knyttede til dem, tør vi have Haab om, at de ikke heller i Fremtiden villes findes hos os. Thi naar de med lige stor Ret ere antagne at kunne være tilstede i Frankrig, Holland og Belgien, Sveitz, Tyskland, Storbritannien, Afrika, Amerika og Australien, altsaa i Lande med saa afvigende Naturforhold, som der overhovedet kan være Tale om, og i saa forskjellig Kulturtilstand saavel med Hensyn til Jordens Drift som til Kvægets Hold, som man vel kan tænke sig, medens der til Dato ikke er seet noget til dem hos os, saa tør man nok haabe, at de Forandringer i Jordens Drift og Kreaturenes Hold, som Fremtiden vil føre til her hjemme, dog ikke heller villes medføre Betingelserne for dens Selvavl her.

Før jeg gaer over til at nævne de Foranstaltninger, der efter mit Skjøn kunne træffes imod denne Syge hos os, har jeg endnu kun at omtale et Par af de Midler, der have været anvendte imod den i andre Lande. Have de end i Reglen ikke viist sig følgeverdige, kunne de dog være lærerige.

Medens Belgien i 1852 hjemsogetes værst af Drens ondartede Lungesyge, optraadte Dr. Willems og foreslog Podning som et Middel imod dens Udelæggelser. Han var Læge, Søn af en Destillatør i Hasselt, og eksperimenterede først dermed i Faderens Stalde. Derved gennemtrængtes han af Overbevisningen om dette Middels Fortrinlighed, offentliggjorde sine Anstuelser og fik Styrelsen til at gaa temmelig fuldstændig ind paa dem. Siden den Tid har Podning af denne Sygdom været udført i stor Maalestof i Nederlandene og er bleven foresøgt næsten overalt, hvor Sygen har været. Der har været dannet Komiteer til at prøve dens Værd i Frankrig, Holland, Belgien, Preussen o. fl. St., men der er dog ikke kommet synderlig Klarhed i Spørgsmaalet. Det er bevist, at Willems har overdrevet Podningens Værd ikke saa lidt, og det

har været saa meget uheldigere for ham, som han i Striden, der er bleven ført derom, har røbet, at han mangler noget af den videnskabelige Dannelse, han har villet paatage sig Skinnet af at besidde, og den Agtelse for Sandheden, som er saa nødvendig under alle Forhold og ikke mindst under Videnskabsmændenes Gjerning. Men saa har der til Gjengjæld ej heller været taget med Lempe paa ham, og navnlig har Verhezen, Professor ved Veterinærskolen i Bruxelles, været meget haard ved ham og rentud stemplet ham som en Stryder og en Person, der omgaaes letfærdig med Sandheden.

Det var ikke noget Nyt, Willems traadte frem med, thi Podning af denne Sygdom havde været forsøgt af flere, blandt andre af Wix og Dieterich; men den viser saa afvigende Forhold fra det Almindelige, at det forlede disse til at tvivle om Sygdommens Overførbarhed paa denne Maade. Naar man bringer lidt af den Vædske, der er samlet i Bindevævet mellem Lungelapperne paa en ved denne Sygdom omdannet Lunge, ind under Overhuden paa et sundt Stykke Kvæg, fremkalder den i Reglen en stærk Betændelse paa dette Sted, men ingen synderlig Almenliden og oftest slet ingen Sygdom i Lungerne. Betændelsen paa Podstedet bliver ikke sjælden saa voldsom, at den fører til Brand, hvad der imidlertid ofte kan have været en Følge af Podstedet, man har valgt, nemlig Spidsen af Halen, da dette Sted jo er meget udsat for Smuds. Denne Ulempe vilde dog have mindre Betydning, da der i de fleste Tilfælde har kunnet raades Bod paa den ved at korte Halen; men værre er det, at Podningen ofte flaaer fejl, og værst, at man ikke ret har kunnet komme paa det Rene med dens Nytte som Præservativ. Medens Nogle ville have bevist, at dens Værd i denne Retning kan stilles ved Siden af Vaccinationen mod Kopperne, mene Andre at kunne godtgjøre, at den slet ingen Nytte kan gjøre som Beskyttelsesmiddel. Og skjøndt det er vanskeligt at stifte ligelig mellem disse modsatte Paaastande, saa taler dog det, at Podningen næsten overalt er forladt igjen som offentlig Foranstaltning, meget imod dens Nytte.

Smidlertid tør dette Spørgsmaal endnu næppe betragtes som afgjort.

De Kurforsøg, der have været foretagne mod denne Sygdom, have hidtil kun tjent til at godtgjøre Therapiens Ufsmagt overfor den.

Og begge Midler, Bødningen saavel som Kurforsøgene, have især tjent til at spille Sygen i Hænde. De have i det Mindste hidraget meget om ikke mest til, at Sygen har holdt sig uafbrudt i de fleste af de Lande, hvor den er optraadt, og de have gjort deres til, at den har vundet et stedse større Omraade, saaledes at det Offentlige mange Steder har maattet opgave Kampen imod den. Fra Magdeborgkredsens skriver saaledes Röhne, at alle offentlige Foranstaltninger imod den ere faldne bort, da Kvægejerne have valgt at slutte fast Afford med Slagteren om at tage de angrebne Dyr, og at 5—10 % af Kvægbestanden gaaer af paa denne Maade. „Ondet er voxet os over Hovedet“, skriver han, „vi kunne ikke mere standse det og maa derfor nødtvungne slutte en beskeden Pakt med det.“ Og dette gjælder desværre ikke om Magdeborgkredsens alene, men snarere overalt, hvor Sygen hersker.

Det er aabenbart, at Faren for denne Syges Indførelse hos os er bleven større Aar for Aar; thi for hver et nyt Sted den indtager, bliver der jo et nyt Udgangspunkt for Smitten. Den stedse lettere Transport gjør ogsaa Muligheden for dens Indførelse større, om end dette Forhold ikke har en saadan Betydning for den som for Kvægpesten, idet den er saa langvarig og snigende i sit Forløb, at Tiden til Transporten ikke har meget at sige for den. Bort hidtidige Hæld overfor den skylde vi fornemlig vor ringe Indførsel af Kvæg fra smittede Lande.

Som egentlig Handelsvare faa vi jo nemlig saa godt som kun Kvæg fra Sverrig; men Indførslen derfra er ogsaa saa stor, og vi blive navnlig i de senere Aar saa meget berørte af

Englands-handlen derfra, at det vel næsten er nødvendigt for os at betragte os som solidariske med Svenskerne overfor denne Syge. Men Faren ligger ikke i nogen væsentlig Grad her, men derimod i den stedse stærkere fremtrædende Trang til at indføre Kvæg til Krydsning. Den ene Gang, Sygen blev indført hos os, var det jo ganske vist med Kvæg til Fodning, men de to andre Gange have vi faaet den med Kvæg til Krydsning, og at vi ikke have faaet den oftere paa den Maade, kunne vi kun være taknemmelige for, men ikke rose os af. Til Sverrig og Norge blev den jo ogsaa indført med Kvæg til Krydsning, og der kan, som sagt, ingen Tvivl være om, at Hovedfaren ligger her. Men at det er saa, er aabenbart meget heldigt; thi vi kunne da betinge os en temmelig betryggende Sikkerhed med forholdsvis ubetydelige Dfre.

En Karantæne af det Kvæg, der indføres fra smittet Land, vil ganske vist være aldeles betydningsløs overfor denne Syge; thi naar Dyret kan smitte, baade medens Sygdommen forløber snigende og ikke ytrer sig med noget karakteristisk Symptom, altsaa i et Tidsrum af indtil 3 Maaneder*), og efter at den egentlige Sygdom er affluttet, saa længe der findes en Rest af omdannet Lunge, altsaa i et Tidsrum af indtil 18 Maaneder**), medens det i denne Tid er umuligt at se paa Dyret, at det er Smittebærer, saa maatte jo Karantænen udstrækkes til henved et Par Aar, naar den skulde byde fuld Sikkerhed; men en saadan Karantæne var jo noget nær meningsløs og tilmed uoverkommelig.

Derimod vilde det baade være en meget betryggende og temmelig let overkommelig Foranstaltning, naar det blev forordnet, at enhver Besætning, til hvilken der føres Dyr fra et mistænkeligt Land, sættes under offentligt Tilsyn i et Tidsrum, der ikke behøver at udstrækkes over sex Maaneder; inden den Tids Forløb vil nemlig Smitten have yttret sig, hvis der

*) Sfr. Pag. 65. **) Sfr. Pag. 70.

er bleven tilført nogen, og da kan Sygen blive opdaget, inden den faaer Lejlighed til at sprede sig.

Og at det Offer, der herved bragtes, vilde være for Intet at regne mod den Fare, det skulde afvende, det vil en Smule Statestik vistnok vise, skjøndt den kun kan blive meget ufuldkommen over dette Emne.

Alene i Regjeringskredsens Düßeldorph i Rhinpreussen skal Sygen have bortrevet over 10,000 Stykker Kvæg i Tidsrummet fra 1832 til 1840; Tabet, den har voldet Holland i omtrent samme Tidsrum, anslaaes til mellem 4 og 5 Millioner Rigsdaler; i Ugen fra 30te November til 6te December blev der paa Kjødmarkedet i London konfiskeret 10,000 Pd. Kjød af Dyr, som havde været angrebne af denne Sygdom, og det antages at 8 % af Kvægbestanden i de forenede Riger tabes aarlig ved denne Syge, og i Kaplandet har den i mindre end et Par Aar bortrevet over 90,000 Stykker Kvæg.

Holdes det derhos i Minde, at Dødsfaldene ikke ere de eneste og maaste næppe de største Kilder til Tab ved denne Sygdom, at dens store Langvarighed med Indskrænkning af Mælkeaffondringen og Tab af Dyrets Huld og Kræfter og dens slemme Følgesygdomme upaatvivlelig volde ligesaa meget om ikke større Tab*), og føjes hertil, at Danmark med sin forholdsvis store Kvægbesætning, hvis langt overvejende Del er Mælkekvæg vilde være særdeles uheldig stillet overfor en tvungen Realisation til Slagtning, saa vil man vistnok sige, at det Offer, som en slig Indskrænkning i Indførselsfriheden vilde være, maa regnes for intet, naar det gjælder om at fri os for en saadan Svøbe som Drens ondartede Lungesyge.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Docent Bay maa først og fremmest takke for den smukke,

*) Efter Ableiters Beregning skal Tyskland have et Tab af over en halv Million Thaler aarlig ved denne Syge.

klare og udførlige Fremstilling, som Docent Westring har givet af den ondartede Lungesygge, men kan dog ikke undlade at tilføje et Par Bemærkninger. Han vil særlig trække de Sider af Sygdommen frem, som have størst Betydning for den praktiske Landmand. — Vi staa her overfor en ejendommelig Sygdom, som i Modsætning til de andre smitsomme Sygdomme hos Husdyrene netop er fremstaaet i en nyere Tid. — Hvor let kjendelig og hvor ødelæggende den end er, saa nævnes ingen lignende Sygdom hos de ældre Forfattere, Collumella og Flere, som iøvrigt med ret betydelig Omhu og Indsigt have afhandlet Husdyrenes Levevis og Sygdomme. — Sygdommen er altsaa forholdsvis ny, men dens Opstaaen maa have en Årsag. — Det gaaer ikke an, som Indlederen har gjort, at styde alle disse mulige Årsager tilside, uden at veje hver enkelt nærmere. — En af de særligt medvirkende kunne vi vel finde, naar vi undersøge Stedet og Forholdene, hvorunder den er optraadt og har udviklet sig: Sygdommen har først vilst sig i et særlig mælkeproducerende Land (Schweits), har navnlig udbredt sig til Lande med Mælkeproduktion, og har endelig gaaet en hel anden Vej end de øvrige smitsomme Sygdomme, der altid have vandret fra Ost mod Vest hen over Europa. Men da Sygdommens Fremkomst saaledes er knyttet til Steder, hvor Kvæget benyttes i en bestemt Retning, mon da ikke denne Benyttelse ogsaa kunde være en særlig medvirkende Årsag? Svaret herpaa maatte falde bekræftende. De samme Forandringer i Lungen træffes ogsaa udbredt hos andre Dyr og hos Mennesket, men have ikke den Smitsomhed som hos Mælkekvæget, og selv om dette maatte ansees som en negativ Grund, saa havde det dog i denne Forbindelse positivt Beviskraft.

En af Forholdsreglerne mod Sygdommen var Indpodning, og angaaende denne sagde Hr. W., at Lungen ikke blev angreben derefter. Taleren maatte bestemt benægte dette. Reglen er vel, at Lungen ikke lider, men i enkelte bestemte Tilfælde har Lungen været angreben, og dette viser da saa meget,

at Podning er et Middel til at udbrede Sygdommen, idet der nemlig kan udvikles Smitter derefter.

Hr. W. forkastede Karantæne, men anbefalede offentligt Tilsyn. Her maa man dog erindre, at Smittestoffet udvikles paa et tidligt Stadium og udbredes ikke alene umiddelbart fra Dyr til Dyr men ved Mellemled som Klæder, Hø, Halm og lign. Man kan altsaa ikke ved at sætte det indførte Kvæg under offentligt Tilsyn, hvor Røgten udføres af private Folk, sikre sig imod at Smitten udbredes. Karantæne er vel heller ikke fuld betryggende, men er dog den sikreste Affondring; Klagen over den lange Karantæne er ogsaa ugrundet, thi man kan snart erklære, om Dyret er sygt, og da er der ingen Landmand, der tager mod et saadant Dyr. Taleren henstiller, om vi ikke ved Indførel af Tillægsdyr kunde vælge unge Dyr, om hvilke man kan antage, at de ikke have haft Sygdommen og heller ingen raadne smittende Rester have i Lungen. Disse behøvede man kun at holde i Karantæne i en forholdsvis kort Tid for at faa fuld Visshed for, om de førte Smittestof med sig eller ej.

Angaaende de Forholdsregler, som Lovgivningsmagten har fastsat for denne Sygdom, skal Taleren kun berøre et Punkt, i hvilket vor Lovgivning, til Forskjel fra hvad der er Tilfældet i Nabolandene i Vest og Syd, staaer paa en meget svag Fod. Loven befaler, at Kadaveret skal nedgraves 2 Fod i Jorden og bestrøes med Kalk. Det er nu vel vist, at nedgravede Kadavere kunne smitte, thi de raadne Dele af Lungen i Brystet kunne smitte i 18 Maaneder, mon da ikke den samme Lunge kan smitte fra Jorden. Man har seet, at et nedgravet Kadaver har kunnet udvikle Smittestof i 3 Maaneder, om paa Grund af Jordens Porøsitet eller ved at en Del Vædske har ligget ovenfor er vel ikke afgjort, men det er tænkeligt, at Smittestoffet godt kan trænge gennem en porøs Jord. I det førnævnte Lovbud mangler der derfor en Ting: at Nedgravesstedet kan exproprieres samt indhegnes og beplantes med Træer med dybtgaaende Rødder. Om det end kunde være

vanføseligt ganſte at gjennemføre dette overfor mindre Fordejerer, der mindre let kunne undvære Jorden, ſaa gjaldt dette Henſyn dog ikke for de ſtørre Jordbrugere. Lovgivningen kan jo ikke altid tage ſaa ſikre Forholdsregler ſom ønføseligt eller nødvendigt.

Docent Weſtring. — Hr. Docent Bay mener altsaa, at Mælkeproduktionen ſkulde være Aarſag til Lungesygen. Hertil ſkal kun ſvares, at ſelv om det var hans fulde Overbeviſning, at dette var Tilfældet, ſom han er overbevist om det Modſatte, ſaa vilde han dog ſvare Nej og anſe det for ſin Pligt at ſvare Nej paa dette Spørgsmaal, thi han troer, at det vilde være det førgeligſte, der kunde hændes vort Land, om Lungesygen ſkulde komme herind, hvis den Tanke ſkulde ſaa Raaderum, at Sygdommen kunde komme af andet end Smitte, idet den vilde lamme alle fornuſtige Forholdsregler mod Sygen.

Men Hr. Bay's Paaſtand om, at Lungesygen holder ſig førlig til de mælkeproducerende Lande, er ej heller rigtig. I England er den ſaaledes ſtærkt udbredt, ſkjøndt man dog ikke der har noget udpræget Mælkeføv. Og mon det er udpræget Mælkeføv man holder paa Bjergſtrøgene i Øſtfrankrig, i Capland, i Amerika og paa Sydhavsbøerne? — At Smitteſtoffet er flygtigt og kan bæres omkring i porøſe Gjenſtande ſom Klæder etc., det vidſte han vel, men det anſaa han for overflødigt at fremhæve. — Han betvivler endnu, at Karantæner kan være henføigtsmæssige. Dyret kan nemlig ſmitte, ſaa længe der er en Reſt af den ſyge Del af Lungen tilbage, og ſkjøndt man ved den ſtethoſkopifke Underføgelſe kan ſaa grundet Miſtanke om Tilſtedeværelſe af Kaverner i Lungen, ſaa ſaaer man dog ikke derved nogen Sikkerhed for, hvad Aarſag diſſe ſkyldes. — Han har ikke ſagt, at nedgravede Kadavere ikke kunne ſmitte, tvertimod er det ham vel bekjendt, at de have ſmittet efter nogle Maaneders Forløb; dog ſkal han ſlet ikke gaa ind herpaa, da han meget hellere vil antage, at de kunne ſmitte i tre Aar end i lige ſaa mange Maaneder. — Expropriation er ikke heldig, thi ſæt at Sygdommen ſaaer Udbredelſe, ſaa vil man enten ſaa en ſtor Mængde af ſaadanne

indhegnede Steder, eller man maa udsætte sig for Faren ved en Transport af Kadaverne til et enkelt Sted.

Profesfor Førgensen spørger, hvorledes det forholder sig med Bestaffenheden af de syge Dyr's Kjød, og om det kan nydes. Ved en Landmandsforsamling i Breslau havde han 1845 hørt det blive fremhævet, at Lungesygen var fast i alle Stalde, og at der aarlig slagtedes 10,000 syge Dyr i Berlin. Var en Ko mistænkt for Sygdommen, saa forceredes Fodringen, og fremtraadte der tydeligere Symptomer, saa slagtede man Dyret. Hr. Westring havde jo ogsaa meddelt, at der i en Uge var blevet konfiskeret 10,000 Pund Kjød paa Londons Kjødmarked; kan der da være Fare forbunden med at nyde Kjødet?

Docent Westring. Saa længe Sygdommen endnu er i det skjulte Stadium, og der ingen Feber er indtraadt, kan Kjødet nydes uden Skade. Men har Dyret Feber, maa Kjødet kasseres. Kjødet af febersyge Dyr gaaer hurtig i Forraadnelse. Lovgivningen byder, at Kjødet af syge Dyr ikke maa benyttes, medens Kjødet af Dyr, som inden Nedslagningen blive erklærede for tilfyneladende sunde, maa benyttes til Føde.

Statsraad Tesdorpf maa som Landmand ogsaa udtale sin Tak til Hr. Westring og for de her givne Meddelelser i det Hele. Landmændene vare vel altid taknemmelige for den Hjælp, som Videnskabsmændene vilde yde, men det vilde være gavnligt, om vi ganske anderledes satte Pris derpaa, end vi stundom gjøre. Man kunde ønske at faa en udførlig Redegjørelse for, hvorledes vi skulle stille os overfor Importen fra de Lande, hvor Lungesygen er udbredt. Vi have jo især i de senere Aar begyndt at indføre engelsk Hornkvæg og særlig Tyre af Korthornsracen til Dannelsen af Fedekvæg ved Krydsning. Længere tilbage i Tiden indførte vi Faar og Svin, tyrolsk Kvæg og Ayrshirekvæg. Denne Krydsning med engelsk Korthorn er vel ikke meget udbredt endnu, men der er Tegn til, at den vil blive benyttet i langt større Maalestof i Fremtiden. De, der selv opdrætte Kvæg med Fedningen for Dje, ville nemlig komme til den Erkjendelse, at vi ved Krydsning af Korthorn med vore

egne Racer kunne faa et godt Fededyr. Men vi have endnu meget tilbage at lære paa dette Omraade, og skjøndt vi vel nu ville sige, at der i Virkeligheden ikke er stor Forskjel paa vort gamle jydsk Kvæg og Krydsningsaffkommet, saa ville vi dog efterhaanden, ved et nøjere Kjendstab til Lovene for Krydsningsavlens samt ved et omhyggeligt Udvalg af Tillægsdyr, kunne faa et tidligere udviklet Dyr, der tillige lettere opnaaer den Bægt, som vi helst ønske, og som kan give os en passende Betaling for Foderet i Forening med den værdifulde Gjødning. Med Hensyn hertil ere vi i Øjeblikket paa et Overgangsstadium. Krydsningen med Korthornet er trængt stærkt frem paa Vestkysten af Sønderjylland og er ligeledes begyndt at finde Indgang enkelte Steder i Jylland, navnlig i den sydvestlige Del og i Thy. Og selv paa Øerne er det mange Steder Opgaven paa en rationel Maade at tilvejebringe gode Fededyr. Exporten er, som bekendt, stegen meget betydelig og er tillige gaaet frem i Kvalitet.

Men paa dette første Stadium vilde det være saare nyttigt at faa en klar Fremstilling af, hvorledes det forholder sig med Lungefygen i de Lande, hvor Tillæg og Opdræt er det principale, saaledes navnlig i England og Skotland og tillige i Sønderjylland og Sverig. Vi skulde rekrutere, og det er derfor af største Bigtighed for os at vide et Sted, hvortil vi trygt kunne ty hen for at erholde de til Tillæg fornødne Handedyr. Kunne vi efter Hr. Bay's Forslag med større Tryghed indføre Dyrene i en yngre Alder? Vi maa jo da give Afkald paa Fordelen, der er ved at tage udvoxne Tillægsdyr. Kan det siges, at Sygdommen fortrinsvis holder sig til Malkeracerne? — I Slesvig, hvor Sygen var stærkt udbredt i Halvtredserne, har man, efter Sigende, ikke taget saa radikale Forholdsregler imod den, som hos os, men det er ogsaa sagt ham, at Marsten aldrig skulde være fri for den. I England forholder det sig maaste paa samme Maade. Men hersker den der lige stærkt blandt alle Racer? Man er der, efter Sigende, efterhaanden kommen bort fra de store Besætninger af Malke-

kvæg særlig af Frygt for Lungesygen, hvilket jo synes at støtte Docent Bay's Udtalelse.

I England fik man først Bugt med Kvægpesten, da man kom ind paa Nedslagningsprincippet, men dette bliver ikke, som hos os, anvendt mod Lungesygen. — Holland med sit udprægede Malkekvæg er bestemt meget udsat. Den hollandske Kosaabelsom Anglerkoen „malker Lungen væk“, som man siger, og Lungen bliver vel derved mere modtagelig for Sygdommen. I den Svækkelse, som den stærke Malkeaffondring kan medføre, ligger bestemt en meget stor Fare for det udprægede Malkekvæg, selv om en saadan svækket Tilstand ligger langt fra den ondartede Lungesyge. Der er derfor en stærk Opfordring for os til kun at lægge til paa de kraftigste Individuer og at vise vort Tillæg stor Omhu, thi ellers gaa vi næppe en heldig Fremtid i Møde.

Hvorledes seer det da ud i England og Skotland og det med vort Land beslægtede Holland? Og hvorvidt tør vi endnu vove os over til England for at søge Tillægsdyr? England har vel ikke nogen egentlig Malkeace, og Ayrshirekvæget kan umulig som saadant være stærkt i Fare, men er Sygdommen ligesaa stærkt udbredt blandt Korthornet som blandt de andre Racer? Det vilde være et stort Tab, om vi maatte afholde os fra Indførsel af Avlsdyr fra Udlandet, navnlig England og Skotland.

Docent Bay skal fremhæve, overfor Hr. Westring, at modstridende Anstuelser sjælden ville kunne jævnes gennem en Diskussion. Han maa stælnes mellem, om Smitten er opstaaet i et Land, eller om den er tilført, hvilket sidste er Tilfældet i Cap, Australien og Amerika. — Paa Spørgsmaalet, om der er Fare forbunden med at indføre Kvæg fra England, skal han ikke undlade at udhæve, at der er Fare derved, men der maa da spørges, hvor stor er Faren, og særlig, er den større end den pekuniære Fordel, vi kunne have af Indførselen? thi denne maa jo væsentlig betragtes fra et rent økonomisk Standpunkt. I Eggen fra Varde til Tønder har Indførselen af Korthorn i de senere Aar været saa betydelig, at mange

Befættninger ere blevne helt omdannede derved. Taleren kjen-
der denne Egn temmelig nøje, og der har ham bekendt ikke
viist sig et eneste Tilfælde af Lungesyge her. I vor Nærhed
(Nas Landbrugsskole i Norge) have vi derimod Exempel paa,
at Sygen kun er indført ved Malkeskvæg. Dette stemmer ogsaa
med Udtalelser af engelske Landmænd, at Sygdommen er mere
udbredt blandt og Smitten mere farlig for Malke- end for Fede-
kvæg. Man maa derfor antage, at Faren ved Indførselen
af Korthorn ikke er saa stor som den Fordel vort Kvæghold
kan have deraf, især naar Administrationen træder hjæl-
pende til.

Docent Westring er i Besiddelse af ugentlige Beret-
ninger om Sygdommens Status i England, men har ikke
funden sig foranlediget til at tage dem med her, da Sygdom-
men vexler saa meget i de forskjellige Egne, at man som Følge
heraf kun kunde faa Kjendskab til Sygdommens Tilstedeværelse
i en eller anden Landsdel ved at have de friske ugentlige Be-
retninger efter engelske Blade. Et Landskab, som i den ene
Uge havde været erklæret for smittet, kunde godt i næste være
fri for Sygdom og omvendt. — Lungesygen hersker stærkt i
England saavel som i Holland, men dette gjælder i det Hele taget
alle Lande med Undtagelse af Rusland samt Scandinavien in-
denfor snevne Grænser. — Navnet ondartet Lungesyge var
uheldigt, da det ofte forvexles med Lungetæring, der er ganske
forskjellig derfra. Hr. Bay holder paa Lungesygens spontane
Opstaaen, som Følge af forceret Malkning; idet jeg fastslaaer
dette, skal jeg kun bemærke, at der er Forskjel og det stor For-
skjel paa enten Malkeskvæget kan udvikle Smitten selv, blive
Mediet derfor, eller Sygen kun finder en god Jordbund her
og ødelægger et større Antal. Enhver Sygdom, der har sit
Sæde i Aanderedsfaberne, angriber Malkeskvæg være end Fede-
kvæg, men derfor behøver Malkningen ikke at være Uarsagen
til Sygdommen. Hr. Bay har fremhævet, at Smitten førtes
til Nas med Malkeskvæg; men den førtes til Sverrig med en

Korthornstyr og til Wisby Hedegaard med en Korthornstyr, det var da to Exempler mod det ene.

Statsraad Tesdorpf spørger, om der i England fra Regeringens Side føres Tilfyn med Sngdommen, eller om man der ganske har opgivet Kampen mod den?

Docent Westring anfører, at den engelske Regering havde 1871 udsendt et Cirkulære om Sngdommen, men det indeholdt kun Raad. Det samme var i det væsentlige Tilfældet med en i samme Aar af det franske Agerdyrkningsministerium udstedt Bekjendtgjørelse. De tilraade begge Forordning, men dette maa snarere betragtes som en Falliterklæring, end som et paa Overbevisningen om dets Gavnlighed grundet Raad. Bouley, som refererer Cirkulæret, tilraader ogsaa Forordning, men karakteristisk nok fortæller han samtidig, at et Assuranceselskab havde paa hans Raad asureret Dyrene ved en stor Fabrik, imod at de skulde indpodes, før de bleve indsatte; men det led saa enorme Tab herved, at det skyndsomst maatte løskjøre sig fra Kontrakten.

Statsraad Tesdorpf læser stadig fra England stærke Klager over de Tab, som Mund- og Klovesygen forvolder. Ligeledes er en større Faareflokk i Jylland bleven smittet af Faarets Klovesyge ved en indført engelsk Bædder. Det gjaldt altsaa om at være varsomme ogsaa i denne Henseende. Han vilde derfor meget ønske, om vi kunde faa jævnlige Meddelelser i vore Ugeblade om Sundhedstilstandene i Udlandet og særlig i England. — Efter Hr. Bay's Mening vare vi altsaa bedre tjente med at indføre yngre Dyr, og han maa takke for dette Bink; vi kunde vel ogsaa nok ved Hjælp af Stamtaavlerne og ved at benytte paalidelige Mellemmænd sikre os gode Til lægsdyr, selv om de vare unge. Han ønskede at erhverve sig nogle gode Tyrekalve fra Angel til Opfriskning af Blodet i sin egen Anglerbefætning. I den Hensigt vilde han derfor sende sin kyndige Hollænder til Angel for at gjøre sig bekjendt med de bedste Stammer derovre og samtidig at udsøge gode Individier. Ogsaa ved Indkjøb af Dyr i Snydlesvig maa vi

være varfomme. Og efter den store Udbredelse, som vi nu have hørt, at Sygdommen har i Europa, og særlig i Landene i Syd og Vest, efter som Regjeringerne der, som det synes, have opgivet Kampen imod den, paadrage vi os Alle, Jordbrugere og Opdrættere saavel som de Handlende, et overordentligt Ansvar ved at indføre Dyr fra de smittede Lande, thi det er en af Landets vigtigste Erhvervs kilder, det her gjælder at værne om.
